

Het metropolitane **landschap** **als strategische opgave**

Plan van Aanpak actualisering actieprogramma
Metropolitaan Landschap 2016-2020

metropool
regio**amsterdam**

Beeld cover: Kees van der Veer

Beeld: Francisca Sprey

Inhoud

1. Inleiding	5
1.1 Bestuurlijke context	5
1.2 MRA kan niet zonder het landschap	5
1.3 Planologie niet genoeg	6
1.4 MRA aan zet	6
2. Aanpak langs drie sporen	7
2.1 Betekenis van het landschap	7
2.2 Werken aan het landschap	10
2.3 Financiering van het landschap	12
3. Governance	17
4. Begroting	18
Bijlage: Tien MRA-landschappen	19

Beeld: Robert Kruijt

1 Inleiding

De Metropoolregio Amsterdam (MRA) hecht grote waarde aan haar landschappen. Het landschap vormt niet alleen de basis van de identiteit van de deelregio's, maar vervult ook een rol bij de productie van voedsel en energie. Bovendien kennen de groenblauwe gebieden een grote biodiversiteit en bieden zij ruimte aan waterberging. Tot slot wordt de ontspanningsfunctie in de snel groeiende metropool steeds belangrijker en draagt een aantrekkelijke en gezonde leefomgeving bij aan het concurrerend vermogen van stedelijke regio's.

1.1 Bestuurlijke context

Om de kwaliteit en diversiteit van het landelijk gebied te versterken, is in 2016 het Actieprogramma Metropolitaan Landschap opgesteld. De regie op de uitvoering is sindsdien in handen van het Portefeuillehoudersoverleg Metropolitaan Landschap (PHO ML). Samen met het Platform Ruimte heeft het PHO ML echter geconstateerd dat een sterkere focus nodig is op de grote ruimtelijk-economische opgaven van de MRA, met meer nadruk op versterking en uitbreiding van landschappelijke waarden. Met name de integraliteit van de verschillende opgaven vormt een grote uitdaging. Dit is extra actueel in het kader van de actualisatie van de MRA Agenda in 2019.

1.2 MRA kan niet zonder het landschap

Met haar grote diversiteit aan bijzondere landschappen heeft de MRA een waardevolle troef in handen. Een troef die alleen waarde houdt als overheden, maatschappelijke organisaties en bedrijven er in blijven investeren. Tegelijk wordt dat landschap geclaimd: de toename van het aantal huishoudens, bedrijven en bezoekers zorgt voor meer drukte in en buiten de stad, terwijl de grote opgaven van deze tijd ingrijpende veranderingen met zich meebrengen. Dit spanningsveld vormde een belangrijk thema tijdens de Landschapstriënnale 2017 in de Haarlemmermeer. Het landschap van de MRA fungeerde gedurende het evenement als casus voor tal van actuele vraagstukken. Voor het programma Metropolitaan Landschap zijn de volgende conclusies relevant:

1. Een krachtige metropool is gebaat bij een aantrekkelijke en gezonde leefomgeving en het landschap van de MRA speelt hierin een belangrijke rol.
2. Er voltrekken zich majeure transitieën in het landschap die tot onomkeerbare effecten zullen leiden. Voor de kracht van de metropool is het noodzakelijk niet alleen te voorzien in een zorgvuldige geleiding en inpassing van de transitieën, maar ook evenredig te investeren in behoud en verbetering van het landschap ('offensieve aanpak').
3. Bij het maken van de omslag van draagvlak naar draagkracht is het noodzakelijk de samenwerking te verbreden met maatschappelijke partners en sectoren die het aanzien van ons landschap de komende jaren gaan veranderen.

1.3 Planologie niet genoeg

De verantwoordelijkheid voor het landschap is niet wettelijk vastgelegd. Wel heeft Nederland zich internationaal gebonden aan de afspraken over landschapsbehoud in de Europese Landschapsconventie (2005). De belangrijkste basis voor het huidige landschapsbeleid zijn de planologische kaders die provincies en gemeenten in hun verordeningen en bestemmingsplannen hebben opgenomen. Voorbeelden zijn de ladder voor duurzame verstedelijking, bufferzones en het NatuurNetwerkNederland (NNN).

Een louter planologische benadering is echter onvoldoende om de kwaliteit van het landschap te behouden of extra kwaliteit te realiseren. Hiervoor zijn de volgende redenen aan te voeren:

- a.) De bestaande ruimtelijke instrumenten (regimes) hebben elk een eigen, specifieke doelstelling (denk aan weidevogelbescherming).
- b.) Planologie is effectief gebleken in het tegengaan van verstedelijking, maar niet in het behoud en ontwikkelen van landschappelijke waarden.
- c.) Voor het verbeteren van de landschappelijke kwaliteit is investeringsgeld nodig.

1.4 MRA aan zet

Veel ruimtelijke vraagstukken vergen een aanpak op het schaalniveau van de MRA. Dit geldt zeker als het gaat om het afwegen van de waarde van het landschap in relatie tot andere ruimtelijke opgaven. De afgelopen maanden is met participanten binnen de MRA een groot aantal gesprekken gevoerd over de benodigde aanpak. Hieruit blijkt dat provincies en gemeenten al over veel kennis bezitten met betrekking tot de waarde van het landschap. Helaas is deze kennis vaak versnipperd over een groot aantal bronnen en partijen en is het abstractieniveau soms vrij hoog.

Het is dan ook zaak om de aanwezige kennis in ruimtelijke processen beter te benutten. Dit kan door deze toegankelijk te maken en waar nodig gericht aan te vullen. Door het landschap alleen als ruimtelijke opgave te benaderen, worden bovendien kansen gemist en is de maatschappelijke inbedding beperkt. Daar staat tegenover dat er wel draagvlak is voor de stelling dat, om de regio krachtig en aantrekkelijk te houden, geïnvesteerd moet worden in versterking en uitbreiding van de landschappelijke kwaliteiten. Wat ontbreekt, is een eenduidig beeld van wat waar nodig is. Ook is er onduidelijkheid over de financiering van deze maatregelen. Oftewel: draagvlak genoeg, maar dit geldt niet voor de draagkracht.

‘Het metropolitane landschap als strategische opgave’ brengt in beeld:

1. Welke effecten de gecombineerde opgaven zoals woningbouw, energietransitie en klimaatadaptatie op het landschap hebben;
2. Welke maatregelen nodig zijn om de kwaliteit van de MRA-landschappen te behouden of te versterken;
3. Hoeveel geld nodig is voor investeringen in zowel de kwaliteit als het beheer van het metropolitane landschap en wat de mogelijke financieringsstrategieën hiervoor zijn.

In dit Plan van Aanpak wordt ook in gegaan op de organisatie en de begroting. Waar relevant wordt verwezen naar de actiepunten in de MRA Agenda.

De nieuwe, integrale benadering van het MRA-landschap bestaat uit drie samenhangende sporen. Deze richten zich achtereenvolgens op het geven van betekenis aan het landschap, de confrontatie van de landschappelijke waarden met ruimtelijke opgaven en het realiseren van een investeringsprogramma voor het landschap. Uit deze sporen vloeit een set van maatregelen voort om het landschap te versterken, evenals een voorstel voor structurele afspraken over de financiering van de maatregelen.

Uit de analyse blijkt dat een planologische insteek tekort schiet om de kwaliteit van het metropolitane landschap te versterken. Een integrale benadering is nodig, met oog voor het aanboren van nieuwe financieringsstrategieën. Dit vergt een aanpak langs de volgende drie samenhangende sporen:

Spoor 1: Betekenis van het landschap

Het bundelen van de vele bestaande kwaliteiten van het metropolitane landschap vormt de basis voor de confrontatie met andere ruimtelijke programma's. Aansluitend dient er oog te zijn voor de culturele dimensie, met name waar het gaat om het ophalen en delen van verhalen over het landschap. Een cultuurprogramma kan de betekenis van het landschap verdiepen.

Spoor 2: Werken aan het landschap

Het in gebiedsateliers confronteren van de waarden van het landschap met de grote ruimtelijke opgaven in de MRA, uitgaande van de behoefte vanuit de regio's. Dit geeft een beeld van de effecten investeringsmaatregelen die nodig zijn om de landschappelijke kwaliteiten te behouden en te versterken.

Spoor 3: Financiering van het landschap

Het in beeld brengen van de maatregelen per deelgebied vormt de opmaat voor een investeringsprogramma voor het totale metropolitane landschap. Parallel hieraan wordt nagedacht over de financiering ervan, waaronder de mogelijkheden voor een landschapsfonds (actie 3.2 MRA Agenda).

Met deze stappen wordt gebouwd aan een overzicht van investeringsmaatregelen passend bij het schaalniveau van de metropoolregio. Meerdere acties zijn nodig om hier concreet invulling aan te geven. Deze hebben achtereenvolgens betrekking op het geven van betekenis aan het landschap, het daadwerkelijk werken aan de verschillende uitdagingen en tot slot de financieringsmogelijkheden.

2.1 Betekenis van het landschap

Landschap wordt vaak als een sectorale opgave beschouwd welke moet worden afgewogen tegen andere functies en belangen. Een belangrijk verschil met andere ruimtelijke opgaven, zoals wonen en de energietransitie, is echter dat die betrekking hebben op beweging. Het landschap accommodeert dergelijke opgaven echter: het is

het vertrekpunt. Om afwegingen te kunnen maken tussen de verschillende transformatieopgaven is een goed beeld van de waarden van het landschap daarom een vereiste. Gelukkig is hierover al veel informatie beschikbaar (zie kader 'Kwaliteiten metropolitane landschap').

Een ander aspect van het metropolitane landschap betreft de verschillende cultuurhistorische structuren en elementen van het landschap, denk aan historisch patronen, archeologische vindplaatsen en het gebouwde erfgoed. In veel MRA-regio's zijn veel van deze structuren en elementen goed bewaard gebleven. De daarmee verbonden verhalen inspireren bewoners en bezoekers. Dit maakt de MRA zo aantrekkelijk, ook met het oog op het internationale vestigingsklimaat. Cultuurhistorie, in zowel zijn materiële als immateriële dimensies, duidt de ontwikkeling van het landschap en verklaart de aanwezigheid van mensen, cultuur en natuur in een gebied. De identiteit van de deelregio's is voor een belangrijk deel op de historische verbinding met Amsterdam gebaseerd en kenschetst daarmee ook de gehele MRA.

In het kader van haar cultuur- en erfgoedbeleid heeft de minister van OC&W zestien stedelijke gebieden, waaronder de MRA, uitgenodigd een regioprofiel op te stellen als basis voor de toedeling van middelen uit de begroting. Daarnaast staat in de MRA Agenda de afspraak opgenomen om een museaal curator voor het landschap aan te stellen (actie 3.5).

Meer weten?

Er is al veel informatie beschikbaar over de kwaliteiten van het landschap in de MRA:

- De Kracht van het Landschap' (2013)
- Kwaliteitsbeeld en Nieuwe Opgaven voor het MRA Landschap (2014)
- Leidraad Landschap en Cultuurhistorie (Noord-Holland, 2018)
- Kaarten uit de provinciale ruimtelijke verordeningen
- Provinciale natuurbeheerplannen, kaarten met weidevogelpopulaties en resultaten van het project 'Balans recreatie & natuur in de NNN' in Noord-Holland.
- De ontwikkelprincipes uit de provinciale (concept-)omgevingsvisies en het advies 'Kwaliteitsbeeld 2050' aan GS Noord-Holland van de provinciaal adviseur ruimtelijke kwaliteit.
- Waardering van landschappen in Nederland (Alterra)
- Landschapsobservatorium
- Meetnet weidevogels Noord-Holland
- Bezoekersonderzoek Natuur- en Recreatiegebieden MRA (2016)
- Atlas voor Gemeenten
- Compendium voor de leefomgeving met analyses van de openheid van landschappen.
- Landschapsvisies die door een deelregio voor het betreffende gebied zijn of worden opgesteld, zoals Ontwikkelperspectief Binnenduinrand, Gebiedsperspectief Amstelland, Landschapsvisie Gooi & Vecht, Amsterdam Wetlands, Oer-IJ etc.

Doel

De MRA-inzet voor de komende jaren richt zich op het inventariseren van de informatie uit de verschillende bronnen over de waarden van de landschappen in de MRA, dit aan te vullen met informatie die beschikbaar is binnen deelregio's, deze te bundelen en op een toegankelijke manier te ontsluiten zodat de inhoud gebruikt kan worden in gebiedsprocessen. In het verlengde hiervan krijgt het beschrijven en exposeren van zowel het fysieke als immateriële landschappelijke erfgoed aandacht. Dit gebeurt via een cultuurprogramma dat samen met de MRA-cultuurimpuls wordt opgezet.

Aanpak

Actie 1

De MRA analyseert middels een beperkte opdracht aan een extern bureau de verschillende informatiebronnen. Dit gebeurt met een tweeledig doel:

1. Als bouwsteen voor de gebiedsateliers om de confrontatie met andere ruimtelijke programma's te kunnen maken.
2. Als input voor andere ruimtelijke programma's, bijvoorbeeld actie 1.1 (integrale afstemming woningbouw), het programma klimaatadaptatie of het denken over energielandschappen.

In het kader van deze eerste actie wordt, ook bij deelregio's, bestaande kennis opgehaald. Het resultaat wordt ontsloten via de website en is primair bedoeld voor beleids- en programmamakers in de MRA. Waar nodig kunnen beperkte aanvullende analyses plaatsvinden om 'witte vlekken' in te vullen of verouderde informatie te actualiseren. De precieze vorm waarin dit zal gebeuren, hangt af van de manier waarop de informatie gebruikt gaat worden in de confrontatie in de gebiedsateliers. Tijdens deze ateliers worden met direct betrokkenen de effecten van de grote ruimtelijke opgaven in de MRA op het landschap in beeld gebracht.

Gereed: najaar 2018

Beeld: Erik Mol

Actie 2

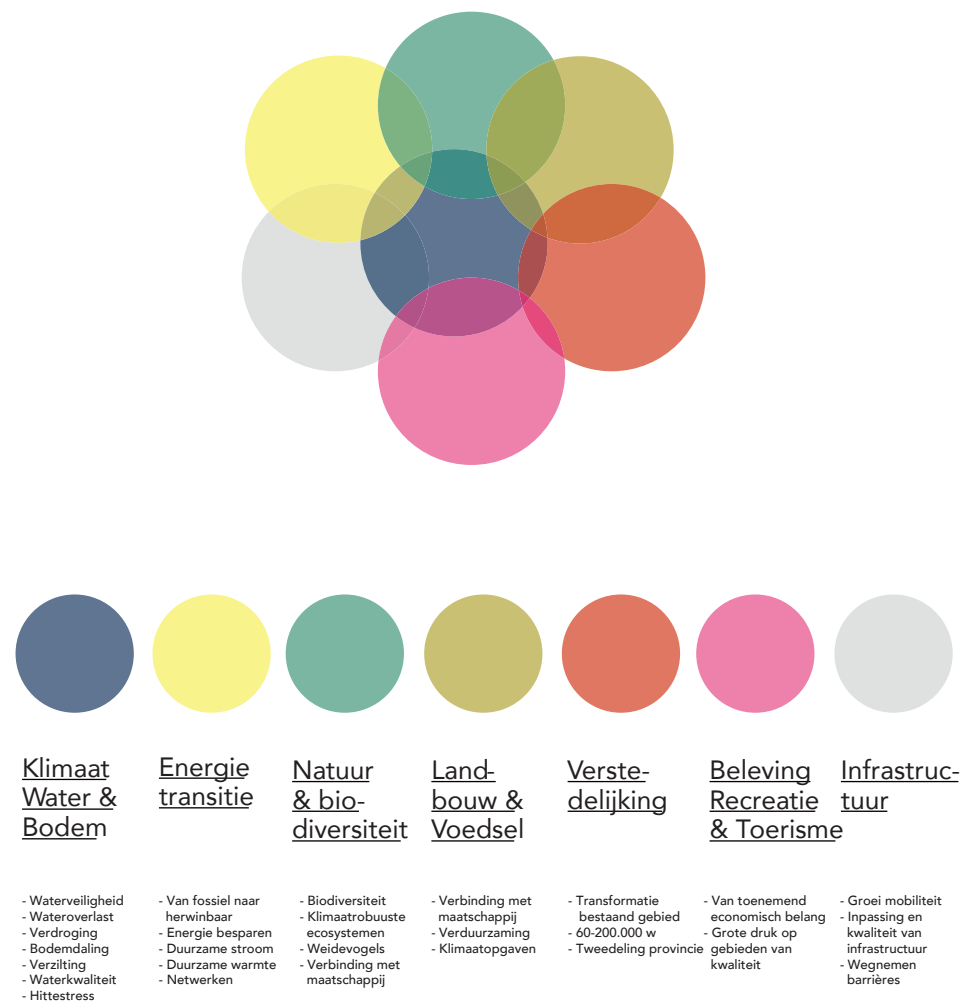
In samenwerking met de cultuurimpuls van de MRA een cultureel programma opzetten met in elk geval de volgende onderdelen:

- 2.1 Het verzamelen, verbinden, kiezen en plaatsen van de leidende verhalen over het materieel en immaterieel erfgoed en landschap, zowel per deelregio als voor de MRA als geheel, gebruik makend van bronnen als die van Oneindig Noord Holland.
- 2.2 Het opstellen van een cultuurhistorische waardenkaart.
- 2.3 Het aanstellen van een kwartiermaker voor een museaal curator die een voorstel gaat doen voor de focus, positionering en rol van deze functie.

Gereed: kwartiermaken begin 2019 + start uitvoering cultureel programma

2.2 Werken aan het landschap

De druk op het landschap in de MRA is groot en neemt toe, zie figuur 1. In verschillende studies staan de gevolgen van majeure ruimtelijke transitities voor het landschap in de MRA beschreven. Met name de bouw van 230.000 woningen (een stad bijna ter grootte van Den Haag), de bijbehorende schaa sprong op het gebied van mobiliteit, de ruimtelijke gevolgen van de energietransitie en de opgave voor klimaatadaptatie zullen het landschap ingrijpend veranderen. Maar ook nu al verandert het landschap als gevolg van schaalvergroting, intensivering van de landbouw en bodemdaling. Deze processen leiden tot kaalslag en verlies aan landschappelijke en ecologische waarden. Tegelijk neemt de druk van recreatie en toerisme sterk toe. Rekening wordt gehouden met 30% meer recreanten en een nog grotere toename van het aantal toeristen

Figuur 1: Illustratie van integraliteit (Bron: Kwaliteitsbeeld 2050 Provincie Noord-Holland)

Wat ontbreekt is een confrontatie op gebiedsniveau van alle opgaven, een overzicht van de knelpunten die hieruit voortvloeien en mogelijke investeringsmaatregelen voor de MRA-partners om het landschap te versterken. Hierdoor is het onmogelijk om zicht te hebben op alle ruimtelijke programma's die op een gebied afkomen, laat staan op de geaggregeerde effecten hiervan. Het is dan ook van belang om de ontwikkelprincipes die provincies in hun omgevingsvisies formuleren gebiedsgericht uit te werken. Om zicht te krijgen op de (on)zekerheden van deze ontwikkelingen en de gevolgen hiervan voor het landschap, kan gebruik gemaakt worden van de scenario's van de Amsterdam Economic Board.

Idealiter wordt voor de hele MRA deze confrontaties op gebiedsniveau uitgevoerd, te meer daar het schaalniveau per gebied flink kan verschillen. Het is echter de vraag of dat nodig is. Wellicht volstaat het om prioriteit te geven aan een shortlist van gebieden waar meerdere opgaven samenkomen in het landschap en de betrokken gemeenten aangeven of zij behoefte hebben aan een dergelijke analyse.

Doel

De inzet voor de komende jaren richt zich op het helpen van deelregio's om inzicht te krijgen in de effecten van de grote ruimtelijke opgaven op het landschap. Dit gebeurt door het organiseren van gebiedsateliers. Hiervoor wordt samenwerking gezocht met partners die gebiedskennis in kunnen brengen, zoals de Vereniging Deltametropool, het PBL of natuurorganisaties. Het in beeld brengen waar deze confrontatie leidt tot inzicht in waar het landschap moet worden versterkt en wat voor maatregelen hiervoor nodig zijn. Op maatregelen, waarvan duidelijk is dat zij bijdragen aan een evenwichtige benutting van het landschap, kan direct worden ingezet. Ten slotte worden lopende acties uit het bestaande actieprogramma gecontinueerd.

Aanpak

Actie 3

- 3.1 Inventarisatie van de verschillende ruimtelijke programma's in de MRA, middels een opdracht aan een extern bureau (september 2019).
- 3.2 Het organiseren van gebiedsateliers om de effecten van de grote ruimtelijke opgaven in de MRA op het landschap in beeld te brengen, uitgaande van de behoefte binnen de deelregio's. Hiervoor worden één of meerdere bureaus ingehuurd om de methodiek van de ateliers verder uit te werken en deze ook te organiseren. (september 2018 – zomer 2019).
- 3.3 Het op gebiedsniveau benoemen van investeringsmaatregelen die passen bij de schaal van de MRA om het landschap te versterken.

Actie 4

Het uitvoeren van lopende acties in het actieprogramma Metropolitaan Landschap:

- 4.1 Het ontwikkelen van meerdere OV-knooppunten tot Buitenpoorten. Nog in 2018 wordt gestart met de ontwikkeling van drie pilots, waaronder Santpoort-Noord.
- 4.2 Het opstellen van een regionale evenementenstrategie. In het tweede kwartaal van 2018 is een inventariserend onderzoek gereed gekomen. Op basis hiervan wordt een voorstel voorbereid over beleidsmatige samenwerking op het gebied van evenementen.
- 4.3 Het opstellen van een ontwikkel- en beheerstrategie voor de Diemerscheg. Hiervoor wordt door de stuurgroep Diemerscheg een plan van aanpak opgesteld. Bekeken wordt of de Diemerscheg zich leent voor de organisatie van een gebiedsatelier.

2.3 Financiering van het landschap

Behoud en ontwikkeling van de landschappelijke kwaliteiten van de MRA vraagt onontkoombaar om investeringen, zowel incidenteel als structureel. Tegelijk is het niet vanzelfsprekend dat die investeringen in het landschap terecht komen. Er is geen structuur die daarvoor zorg draagt. Een landschapsfonds zou hier mogelijk het antwoord op kunnen zijn.

De volgende argumenten pleiten voor een dergelijke financiële systematiek:

- Landschap is een gezamenlijke opgave en vraagt er om dat private partijen aangezet of verleid worden om financieel bij te dragen.
- De bestaande sectorale financieringssystematiek is complex en niet geschikt om te dienen als stimulerend, regulerend en intermediair instrument tussen partijen.
- Complicerende factor bij de financiering van het landschap is dat de kostendragers en baathouders vaak niet dezelfde partijen zijn.
- Eén van de cruciale instrumenten, naast beleid en regelgeving, is een financieel vehikel dat effectief vorm kan geven aan de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het landschap.

Het onderzoek naar een landschapsfonds is prominent opgenomen in de MRA Agenda (actie 3.2). Om vaart te geven aan het opzetten van het fonds heeft de provincie Noord-Holland gezorgd voor een voorbereidingskrediet.

MRA-inzet

Doel

Het ontwikkelen van een financieel vehikel op MRA-niveau om de kwaliteiten van het metropolitane landschap structureel te versterken. Dit moet de verbinding leggen tussen overheidsinvesteringen en de baten van ontwikkelingen.

Aanpak

Om te kunnen bepalen welk financieel instrumentarium adequaat en effectief kan zijn, is het in de eerste plaats van belang goed inzicht te hebben op de opgaven die financiering behoeven. Daarbij dient tevens helder te zijn wat al vanuit andere bronnen wordt afgedekt.

Actie 5

In beeld brengen van de huidige geldstromen voor doelen in het landschap en de verwachte ontwikkeling als gevolg van diverse maatschappelijke of ruimtelijk-economische trends. Dit onderzoek is gereed in het derde kwartaal van 2018.

Actie 6

Het maken van een voorstel voor een MRA-investeringsprogramma aan de hand van de maatregelen die in de gebiedsateliers naar voren zijn gekomen, inclusief aandacht voor het beheer van bestaande en nieuwe gebieden (sept. 2018 – zomer 2019).

Actie 7

Onderzoek naar de geschiktheid en toepasbaarheid van verschillende constructies voor de financiering van een investeringsprogramma voor het landschap in de MRA. Daarbij wordt met name gedacht aan het opzetten van een landschapsfonds. Hiervoor moet een groot aantal vragen worden beantwoord:

- Hoe verhoudt een landschapsfonds zich tot de bestaande financiële beleidsinstrumenten en financieringsbronnen? Wat doet het fonds wel en wat niet omdat daar al in voorzien is? Wat zijn mogelijke alternatieven?

- Wat kan de MRA leren van ervaringen in andere gebieden met regionale financieringsmethodieken in een vergelijkbare context? Wat zijn de do's en dont's zowel wat betreft aanpak en proces als in relatie met (fiscale) wet- en regelgeving?
- Wat zou naar de mening van stakeholders de rol en werking van een landschapsfonds moeten zijn? Wat zijn de kansen om middelen van derde partijen aan trekken: Europese subsidies, private gelden, bovenlokale compensatieregelingen en publieke middelen (gemeentes, waterschappen, Rijk)? En zijn er mogelijke exit-strategieën?
- Wat is een goede eerste stap om tot instelling te komen? Zijn er concrete pilots te benoemen om mee te beginnen?

Deze vragen worden opgepakt op basis van de uitkomsten van de gebiedsateliers. Dit gebeurt parallel aan de inhoudelijke opbouw van een investeringsprogramma. Eerst moet immers duidelijk zijn om wat voor opgaven het gaat en wie de belangrijkste stakeholders zijn, alvorens te kunnen bepalen welke financieringsconstructie het beste past. Geschat wordt dat rond de zomer van 2019 een politiek-bestuurlijk debat over een voorstel kan plaatsvinden.

Beeld: Monique Landman

Het landschap met onze dijken, de veenwinning, landgoederen of forten toont ons onze geschiedenis en geeft gebieden identiteit.

De diversiteit en kwaliteit van de landschappen van grote waarde in de Metropoolregio Amsterdam. Het landschap is gevormd door de activiteiten van de bewoners, ondernemers, overheden of terreinbeheerders. Daarom wil de MRA samenwerken aan het beheer en het versterken van de landschappelijke waarden.

Het vertelt onze geschiedenis

- Feit:** De MRA telt drie UNESCO-monumenten
- Opgave:** Hoe kan bijvoorbeeld de productie van duurzame energie samengaan met het behoud van cultureel erfgoed?

Het landschap draagt bij aan het vestigingsklimaat en is de basis voor de vrijetijdseconomie en agrarische sector in de MRA

Het versterkt de economie

- Feit:** Quality of life – en daarmee groen - wordt steeds belangrijker in the war on talent tussen metropolen.
- Opgave:** Hoe geven we genoeg ruimte voor economische groei en versterken we de waarden van het landschap?

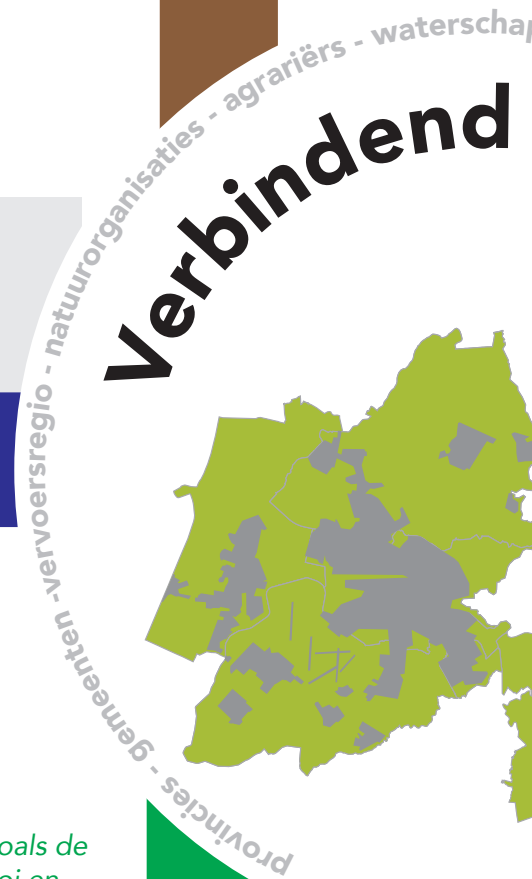

De MRA heeft unieke natuurgebieden, zoals de Oostvaardersplassen, de duinen, het Gooi en het Markermeer. De grutto is zelfs een nationaal symbool.

Het herbergt bijzondere flora & fauna

- Feit:** De MRA heeft 50.000 Ha natuur (500 km²)
- Opgave:** In Noord-Holland is in 300 jaar de biodiversiteit met 85% gedaald. Hoe keren we het tij?

Verbindend

www.metropoolregioam

luchtkwaliteit
open zijn
voor de
omster-
ap wordt
activitei-
ers,
rheden
ers.
RA
het
sterken
belijke

Het landschap biedt ruimte om te ontspannen, sporten en te feesten, vermindert hittestress en draagt bij aan een betere luchtkwaliteit

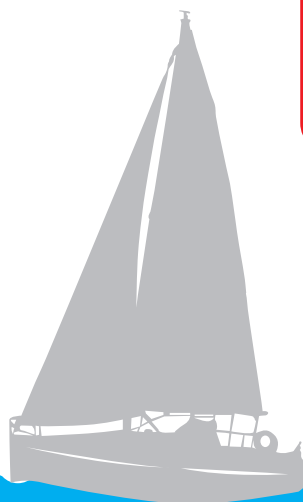

Het zorgt voor een fijne leefomgeving

- **Feit:** Elk jaar worden de natuur- en recreatiegebieden in de MRA 65 miljoen keer bezocht en besteden recreanten € 450 miljoen.
- **Opgave:** Hoe kan de bouw van 230.000 woningen samengaan met versterking van de waarden van het landschap?

open - vrijetijdsector - cultuursector - energiebedrijven - kennisinstellingen

landschap

Het landschap houdt onze watermetro- pool droog door ruimte te bieden voor waterberging. De duinen zorgen ook voor drinkwater.

Het zorgt voor waterveiligheid en drinkwater

- **Feit:** Een hoger waterpeil in veengebieden leidt tot een belangrijke afname van CO₂-uitstoot
- **Opgave:** Hoe kan het landschap helpen steden klimaatbestendig te maken?

Van intensieve akkerbouw, biologische melkveehouders tot stadslandbouw: het landschap produceert voedsel voor de regio en wereldmarkt.

Het levert ons voedsel

- **Feit:** Door de goede bereikbaarheid en een traditie van en handel en innovatie is in de MRA een sterke en diverse agro- en foodsector ontstaan.
- **Opgave:** Verduurzaming van de landbouw, goed voor natuur, lucht en bodem.

sterdam.nl/landschap

Beeld boven: John Hardenberg, beeld onder: Frans Sitvast

3 Governance

De inzet richt zich nadrukkelijk in op een intensievere samenwerking met andere ruimtelijke opgaven binnen de MRA. Dat gebeurt vanuit lopende projecten en initiatieven, met de daarbij behorende structuren.

Bij de agendering van het memo 'Strategische Opgaven MRA: Metropolitane Landschap' op 16 maart 2018 is het volgende besloten: "... om het op te stellen Plan van Aanpak te zijner tijd te agenderen in de MRA-platforms, met hierin een procesvoorstel hoe de verschillende platforms bij deze integrale opgave worden betrokken." Conform dit besluit zal de voorgestelde aanpak worden geagendeerd. Het programma wordt als aanpassing op de MRA Agenda voorgelegd. Gezien het integrale karakter betreft dat niet alleen het Programma Landschap maar ook het Platform Ruimte.

Het programma vraagt om samenwerking met de programma's en opgaven waaraan binnen de MRA-samenwerking wordt gewerkt: woningbouw, economie, circulaire economie, energietransitie, mobiliteit en klimaat. De scenariostudie, welke in gang is gezet, kan hiervoor als een handzame kapstok dienen. Zeker waar het gaat om de gebiedsuitwerkingen is een directe betrokkenheid van de direct betrokkenen bij de verschillende opgaven een vereiste. Daarbij ligt het trekkerschap in het gebied. Bij het onderdeel 'cultuur en landschap' gaat het om een nauwe samenwerking met het MRA-programma Cultuur.

Aangestuurd wordt op het versterken en creëren van coalities en verbindingen met lopende projecten en initiatieven, met de nadruk op een stimulerende en ondersteunende rol. Daarbij wordt voortgebouwd op de uitgesproken bereidheid van onder meer de terreinbeherende organisaties om aan het programma voor het metropolitane landschap bij te dragen. Een belangrijk moment wat dit betreft was de bijeenkomst van 15 februari 2017 van de Portefeuillehouders Landschap van de MRA en de bestuurders van de natuurorganisaties, vertegenwoordigd in het Terreinbeheerdersoverleg Noord-Holland. Tijdens de Landschapstriënnale 2017 hebben daarnaast de Vereniging Deltametropool en Natuurmonumenten expliciet aangegeven de MRA hierin te willen ondersteunen. Ook de kennisinstellingen, waaronder het AMS Institute (Amsterdam Metropolitan Solutions), willen hier nadrukkelijk aan bijdragen. Verder lijken zich nieuwe perspectieven aan te dienen ten aanzien van de uitwisseling tussen gebieden in relatie met de betrokkenheid van het Rijk.

4 Begroting

Voor de verschillende onderzoeken en ateliers is procesgeld beschikbaar vanuit de begroting van het Platform Ruimte. Daarnaast heeft de provincie Noord-Holland geld beschikbaar gesteld voor het onderzoek naar een landschapsfond. Daarmee zijn voldoende middelen beschikbaar voor uitvoering van dit Plan van Aanpak en de verschillende onderzoeken die moeten worden uitgevoerd.

Beeld: Cor van den Berg

Bijlage Tien MRA-landschappen

Het palet van landschappen in de MRA is afwisselend, elk landschap kent eigen kwaliteiten. De nota de 'Kracht van het Landschap' uit 2013 gaat uit van de volgende tien landschappen:

1. Oostvaarderswold (Nieuwland)
2. Stadslandschap Almere (en Lelystad)
3. Gooi en Vechtstreek
4. Markermeer/IJmeer
5. Laag Holland
6. de Scheggen
7. Hollandse Meren
8. Stelling van Amsterdam
9. Stadslandschap Haarlemmermeer
10. Aan zee (de kuststrook)

Amsterdamse Bos

Amstelscheg

Beemster

Duinrand

Nationaal Park Zuid Kennemerland

Gooi- en Vechtstreek

provincies - gemeenten - vervoersregio - natuurorganisaties - agrariërs - waterschappen

Verbindend

www.metropoolregio.nl

Haarlemmermeer

nappen - vrijetijdssector - cultuursector - energiebedrijven - kennisinstellingen
landschap

IJmeer-Markermeer

Oostvaardersplassen

Spaarnwoude

amsterdam.nl/landschap

Waterland

Colofon

Bestuurlijk opdrachtgever:
Platform Ruimte, Portefeuillehoudersoverleg Metropolitaan Landschap

Ambtelijk opdrachtgever:
Directeurenoverleg Ruimte, Maaïke Patist (Haarlem)

Ambtelijke opdrachtnemer:
Projectgroep Metropolitaan Landschap, Rob van Aerschot en Marijn Bos

Eindredactie en productie:
Jan de Graaf, DG Communicatie

Ontwerp:
Dik Visser, Dik.nu

Foto's:
De opgenomen foto's zijn gemaakt en bewerkt ten behoeve van
een mediawedstrijd in het kader van de Landschapstriënnale 2017

metropool
regio **amsterdam**

Het metropolitane **landschap** **als strategische opgave**

Plan van Aanpak actualisering actieprogramma
Metropolitaan Landschap 2016-2020